

Program Rozwoju Inteligentnych Specjalizacji i Przedsiębiorczości

Województwa Podlaskiego (RIS3)

Notatki z Warsztatów (tura II – październik 2014):

1. Uwagi ogólne dotyczące diagnozy RIS3 oraz uzupełniające dyskusję z I tury warsztatów:

Grupa 1 – Biznes – branża rolno-spożywcza i powiązane IS:

- Potrzeba wypracować system identyfikacji IS oraz odkrywania nowych obiecujących obszarów innowacji
- Należy uwzględnić proces wyłaniania klastrów na poziomie krajowym oraz rozwinąć system narzędzi wspomagających IS, niestety na poziomie regionalnym nie uwzględniono wsparcia silnych klastrów (np. bielizna)
- Jest potrzeba weryfikacji, czy branże związane z logistyką nie mogą zostać uwzględnione w IS (transport, logistyka, magazynowanie) o ile wykazują skalę i dynamikę właściwą dla IS
- Ważna jest promocja dobrych praktyk wypracowanych przez podmioty innowacyjne, co tym samym będzie zachęcało innych do większego zaangażowania w B+R+I
- Rozwój wielu sektorów w regionie napotyka na dwie ważne bariery: brak wykwalifikowanej kadry (choćby na potrzeby klastra metalowego) jak i infrastruktury (np. niewystarczający poziom zaopatrzenia w energię i gaz na potrzeby przemysłu – aktualnie niektóre zakłady zmuszone są do sekwencyjnego uruchamiania produkcji ze względu na zbyt niskie moce sieci elektrycznej)

Grupa 2 - Biznes – pozostałe branże IS:

- IS nie powinny być zdefiniowane przez PKD, gdyż mogłoby to prowadzić do pominięcia istotnych związków gospodarczych służących całym obszarom tematycznym IS
- Konieczne są preferencje dla projektów polegających wykorzystaniu myśli technicznej generowanej w regionie i wyników takich B+R – preferencje należy uwzględnić w Osi 3
- W Strategii Rozwoju Województwa nie uwzględniono należycie IT, obok specjalizacji wertykalnych konieczne są również horyzontalne, tzw. enabling technologies
- W zakresie wsparcia B+R a także innych programów przedsiębiorczości należy uwzględnić organizacje pracodawców (uprzednio pominięte)
- Najwłaściwszym modelem uprawiania B+R+I jest zamawianie przez przedsiębiorstwa usług w jednostkach badawczo-rozwojowych/uczelniah, pewnym rozwiązaniem jest również tworzenie spółek dedykowanych badaniom złożonych z jednostek badawczo-rozwojowych i przedsiębiorstw
- Projekty B+R wskazujące wykonawcę badań oraz odbiorcę ostatecznego (B2B) powinny być wspierane również w zakresie wdrożenia (pierwszej komercjalizacji)
- Wsparcie IS wymaga zarówno kompetencji branżowych jak i rynkowych (zarządzania, etc.) – niezbędne jest podnoszenie kwalifikacji osób o wysokich kwalifikacjach
- Opinie na temat wąskiego i szerokiego podejścia do IS są podzielone

Grupa 3 – Biznes – innowatorzy, eksporterzy, inwestorzy - niezwiązani z IS:

- Musimy w regionie wspierać przede wszystkim wysokie technologie, konkurencyjne na rynku światowym

- Należy promować myśl techniczną wytworzoną w regionie (nie zakupioną z zewnątrz), również poprzez premiowanie takich projektów B+R
- Nasze uczelnie nie mają motywacji i umiejętności współpracy z biznesem, trzeba to zmienić
- Kształcenie na potrzeby innowacji powinno mieć charakter wyłącznie praktyczny (w instytutach B+R, jako udział w projektach badawczych)
- IS wyznaczone administracyjnie są błędem – innowacje tworzą liderzy nauki i gospodarki a nie urzędnicy, odgórne narzucanie wąskich tematów B+R jest niewskazane
- Potencjale korzyści ze specjalizacji Podlasia jako „Bramy na Wschód” są znikome – we współczesnej gospodarce lokalizacja/bliskość nie daje istotnych przewag konkurencyjnych
- Potrzebna jest w regionie rzetelna inwentaryzacja zasobów i działań B+R (kto i w jakim zakresie jest innowacyjny, jakie ma wyposażenie i kadry B+R), póki co mamy więcej innowacyjnych podmiotów niż tylko te z IS (np. przetwórstwo tworzyw sztucznych: Kan, Bianor, Rosti, etc.)
- Wykluczenie dużych firm podlaskich ze wsparcia jest błędem, gdyż są one ‘małymi graczami’ w kontekście konkurencji krajowej czy europejskiej
- Współpraca z regionalnymi uczelniami jest krytyczna dla B+R, póki co doświadczenia są albo złe albo mizerne – to musi ulec radykalnej zmianie, przy czym nie należy zawężyć się do regionalnych ośrodków naukowo-badawczych (jest i mało i większość słabych)
- Nauka na poziomie instytucjonalnym nie współpracuje ze względów systemowych, stąd głównym ogniwem jest „badacz”, a ten występuje nie tylko na uczelniach i instytutach – należy uwzględnić tych spoza uczelni
- Zamawianie B+R jest dobrym rozwiązaniem, gdyż promuje głębszą specjalizację, mogą temu sprzyjać tzw. bony na innowacje
- Należy rozszerzyć IS tak aby umożliwić rozwój nowych dynamicznych sektorów w regionie i wzmocnić dywersyfikację lokalnej gospodarki, „Bramę na Wschód” należy przeddefiniować jako otwarcie na współpracę we wszystkich kierunkach geograficznych
- Potrzebna jest dyskusja i zmiana definicji MSP, jako przestarzałej i nie oddającej rzeczywistości gospodarczej (podmioty zatrudniające powyżej 250 pracowników są często dalej tylko średnimi graczami, definicje MSP poza UE są szersze)

Grupa 4 - Nauka i szkolnictwo

- Uczelnie są w stanie generować B+R o charakterze gospodarczym (nie tylko przedsiębiorstwa), mogą tworzyć nowe miejsca pracy i nowe firmy (spin-off, spin-out)
- Żywność nie powinna być jedynym/głównym elementem IS, duży potencjał tkwi w sektorach niszowych generujących przychody w regionie (np. w zakresie usług medycznych – leczenie bezpłodności)
- Należy wiązać IS z unikalnymi zasobami regionu takimi jak bioróżnorodność i czyste środowisko z cennymi zasobami naturalnymi, hasłem-wyznacznikiem IS w podlaskim powinno być „długie, wysokiej jakości życie”, np. Białowieża może być traktowana jako bank genów i substancji biochemicznych które mogą mieć dużą wartość w branży medycznej i żywieniowej: wykorzystanie unikalnych zasobów przyrody w celach gospodarczych, w tym ekoturystyka
- Należy inwestować w ‘brokerów technologii’, ośrodki transferu technologii – wyspecjalizowani pośrednicy prowokują i tworzą nowe powiązania B+R między nauką i biznesem, co pozwala wykorzystać znaczący potencjał intelektualny obecny w regionie
- Innowacji i B+R nie należy ograniczać do sfery technicznej, gdyż nauki społeczne też są źródłem innowacji, samorząd terytorialny też może tworzyć B+R, trzeba prowadzić badania efektywności nakładów na B+R
- Podlaskie jest konkurencyjne w zakresie: szkół wyższych, medycyny, walorów środowiska, transgranicznego położenia, jest np. potencjał eksportu usług w zakresie szkolnictwa wyższego

- IS powinny uwzględniać elementy wzrostowe i nowe wartości tworzone na styku: przedsiębiorczość i nauka (Politechnika Białostocka przygotowała raport na potrzeby Min. Nauki i Szkol. Wyższego w zakresie RIS kilku województw – wstępnie wyłonione IS w podlaskim: nauki o życiu, przemysł spożywczy, inżynieria produkcji (mechanika); rolnictwo nie powinno być traktowane jako obszar IS bo jest nisko innowacyjne
- Ośrodki naukowe działające w przemyśle mają ograniczone szanse powodzenia (do tego trzeba zaawansowanej wiedzy i systemu, przy czym mała skala podważa wysoką efektywność)
- Jest potrzeba wypracowania systemu wyboru projektów wykraczająca poza zatwierdzanie listy projektów przez komitet monitorujący ze względu na konieczność specjalistycznej wiedzy w zakresie B+R+I

Grupa 5 - Instytucje Otoczenia Biznesu, Organizacje Pozarządowe

- Zdefiniowanie „Bramy na Wschód” jest w praktyce trudne – jakie to są sektory? Jeżeli mówimy o eksporcie to wystarczy promować eksport (lub wszelką sprzedać poza region)
- W innowacjach musimy poszukiwać unikatowej przewagi, może powinniśmy wyjść od przedsiębiorczości jako czynnika bazowego innowacji (tworzyć klimat biznesowy)
- Sektor nauki się nie reformuje, pewnym rozwiązaniem mogą być spółki celowe do komercjalizacji B+R
- W pierwszej kolejności należy kreować popyt na innowacje ze strony przedsiębiorstw
- Wyznaczenie i wsparcie IS powinno podlegać gradacji:
  - Warstwa 1: Wiodące IS (w oparciu o badania statystyczne)
  - Warstwa 2: Drugorzędne IS (w oparciu o analizy grup lub indywidualnych przedsiębiorstw)
  - Warstwa 3: Potencjalne IS (w oparciu o przedsiębiorcze odkrywanie)
- Rozwiązaniem dylematu jakie B+R+I powinien być ‘ślepy nabór’ w którym podmioty prowadzące B+R wykażą pola zainteresowania; na tej podstawie można dokonać strategicznego wyboru
- W regionie mamy bardzo niski poziom przedsiębiorczości na tle kraju i UE, podobnie jesteśmy niezaawansowani technologicznie
- SRWP powieli schemat poprzedniego okresu programowania (2007-2013) który powoduje niską efektywność wydatkowanych środków pod kątem gospodarki
- System łączenia sfery biznesu i nauki aktywnie może być wspierany przez IOB
- System kształcenia w regionie nie jest skojarzony z IS (tymi nakreślonymi w SRWP)
- IS powinny uwzględniać przedsiębiorstwa ze złotej 100 regionu
- Należy różnicować nasze IS od innych regionów (najprawdopodobniej nie zbudujemy przewagi konkurencyjnej w zakresie sektora rolno-spożywczego, bo większość województw to ma)
- Niezbędny jest szeroki regionalny program na rzecz przedsiębiorczości, obejmujący wszystkie poziomy edukacji, poczynając od przedszkolnej)
- Powinniśmy wypracować sposób wyboru programów (w tym IS) w oparciu o zwrot na inwestycji (efektywności dochodowej), niezależnie od sektora
- Powodzenie gospodarcze województwa w dużej mierze zależy od warunków otoczenia biznesu: infrastruktura, edukacja, sieciowanie, centra kompetencji, etc.
- Należy wspierać sieciowanie i klastry podobnie jak ma to miejsce w innych regionach
- Wspólne inwestycje w B+R są uzasadnione i powinny być premiiowane: klastrowe, wspólne grup przedsiębiorstw, wspólne biznesu i nauki

Grupa 6 – Administracja i jednostki państwowe

- Zawężenie IS jest niekorzystne i ryzykowne, zawężenie wsparcia B+R podobnie

- Administracja ma kluczowe znaczenie w nawiązywaniu współpracy na rzecz prężnych sektorów regionu, a także dla rozwoju regionu i B+R
- Ważne jest związanie wyników B+R z regionem (regionalna myśl techniczna i regionalna gospodarka (Oś I oraz Oś III))
- Wsparcie duży podmiotów jest w znacznej mierze nieuzasadnione, znaczące innowacje powstają w relatywnie małych podmiotach
- W kontekście IS rolno-spożywczej, potrzebny jest w regionie mocny ośrodek badawczo-rozwojowy który obejmie w sposób kompleksowy cały sektor, w tym technologie rolnicze
- Rolnictwo, również tradycyjne, może być bazą do wzmocnienia gospodarki regionu jeżeli będzie zapewniało realizację wartości dodanej lokalnie (grupy producentów rolnych i jednocześnie przetwórców) i wsparcie zbytu poza region. Nie mówimy tu o rolnictwie czysto ekologicznym ale zintegrowanym/nowoczesnym.
- Potrzebne są nowe tereny inwestycyjne (choć głoś odrębny zgłosiła łomża, gdzie znaczne tereny są przygotowane i w przygotowaniu)
- Budownictwo energetyczne jest ważną specjalizacją i wymaga wsparcia w ramach IS.

2. Wnioski z dyskusji dotyczącej pożądaných oraz najbardziej efektywnych instrumentów wsparcia B+R+I w regionie:

Temat	Proponowany podział finansowania (%) / preferowana opcja
1. Próba osiągnięcia konsensusu w zakresie najefektywniejszych i najbardziej pożądaných instrumentów:	
a. Dofinansowanie opracowania i wdrożenia innowacyjnych technologii, produktów lub usług przez przedsiębiorstwa. (B+R własne oraz zakupywane)	Grupa 1: 40%-80% Grupa 2: 50%-65% (z ew. rozdzieleniem na B2B, gdzie odbiorca B+R zidentyfikowany) Grupa 3: 50%-70% Grupa 4: 30%-50% Grupa 5: 30%-40% Grupa 6: 25%-40% (przy 40% część puli na punk d. rozumiany jako element a.)
b. Dofinansowanie inicjalnych kontaktów mikro lub małych przedsiębiorców z jednostkami naukowymi (zakup usługi dotyczącej wdrożenia lub rozwoju produktu lub technologii) - 'Podlaski bon na innowacje' – dla firm, które po raz pierwszy podejmują współpracę z jednostkami naukowymi i wcześniej nie korzystały ze wsparcia na B+R.	Grupa 1: 2%-10% Grupa 2: 5%-25% Grupa 3: 5%-10% Grupa 4: 5% Grupa 5: 5%-15% Grupa 6: 25%-35%
c. Dofinansowanie spłaty kredytu/pożyczki (technologicznej) zaciągniętej na opracowanie i wdrożenie innowacyjnych technologii, produktów lub usług – częściowe umorzenie kredytu/pożyczki związanej z	Grupa 1: 5%-30% Grupa 2: 0%-13% Grupa 3: 5%-15% Grupa 4: 10%-30% Grupa 5: 25%-30% Grupa 6: 10%-15%

wdrożeniem B+R.	
d. Dofinansowanie na zatrudnienie w firmie pracownika naukowego oraz na zakup tzw. usług wsparcia innowacji (m.in. na wynajem aparatury badawczej czy uzyskania certyfikatów) w ramach prowadzonej działalności innowacyjnej.	Grupa 1: 5%-20% Grupa 2: 2%-10% Grupa 3: 10%-30% Grupa 4: 20% Grupa 5: 3%-10% Grupa 6: 10%
e. Dofinansowanie aktywności publicznych organizacji badawczych i przedsiębiorców w zakresie komercjalizacji wiedzy, w szczególności poprzez: rozwój systemów komercjalizacji wyników B+R z publicznych organizacji badawczych do przedsiębiorstw, zintensyfikowanie w publicznych organizacjach badawczych działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej dotyczącej komercjalizacji wiedzy, promowanie przedsiębiorczości wśród studentów, absolwentów i pracowników uczelni oraz pracowników jednostek naukowych (np. dofinansowanie zajęć dydaktycznych w zakresie przedsiębiorczości innowacyjnej).	Grupa 1: 0%-30% Grupa 2: 0%-10% Grupa 3: 0% Grupa 4: 10%-18% Grupa 5: 5%-15% Grupa 6: 5%-10%
f. Dofinansowanie usług doradczych świadczonych przez brokerów technologii.	Grupa 1: 0%-5% Grupa 2: 0%-5% (w oparciu o system premii za sukces) Grupa 3: 0% Grupa 4: 5%-7% Grupa 5: 2% Grupa 6: 5%-10%
g. Dodatkowy instrument: wsparcie zakupu/budowy infrastruktury B+R	Grupa 1: 0%-10% Grupa 2: 0% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 0% Grupa 6: 0%
h. Dodatkowy instrument: kontakty i szkolenia z zakresu B+R	Grupa 1: 0%-3% Grupa 2: 0% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 0% Grupa 6: 0%

i. Dodatkowy instrument: wsparcie B+R klastrów, organizacji pracodawców, konsorcjów	Grupa 1: 0% Grupa 2: 10% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 0% Grupa 6: 0%
j. Dodatkowy instrument: wsparcie spółek celowych uczelni	Grupa 1: 0% Grupa 2: 20% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 0% Grupa 6: 0%
k. Dodatkowy instrument: dofinansowanie studiów doktoranckich dla pracowników firm	Grupa 1: 0% Grupa 2: 0% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 10% Grupa 6: 0%
l. Dodatkowy instrument: wsparcie funduszy załączkowych/ venture capital na finansowanie projektów B+R	Grupa 1: 0% Grupa 2: 0% Grupa 3: 0% Grupa 4: 0% Grupa 5: 0% Grupa 6: 10%
2. Jakie formy wsparcia powinny dominować: bezzwrotne (dotacje), zwrotne (pożyczki), czy mieszane? Jak możemy zmaksymalizować skutki wsparcia? W jakich sytuacjach wsparcie zwrotne jest bardziej uzasadnione?	Grupa 1: Zdecydowanie bezzwrotne dotacje gdyż wsparcie zwrotne nieatrakcyjne, ew. mieszane; jeżeli wsparcie zwrotne to nieoprocentowane; jeżeli mieszane to bezzwrotne w początkowym etapie B+R Grupa 2: Pierwszeństwo instrumentów zwrotnych, przy czym wybór powinien należeć do wnioskodawcy i być premiowany systemem punktowym; ew. dotacja w fazie początkowej B+R Grupa 3: Pierwszeństwo instrumentów bezzwrotnych Grupa 4: Mieszane przy jasnych kryteriach; wyłącznie zwrotne w przypadku dużych firm Grupa 5: W przypadku zwrotnych najwyższy poziom preferencji (punktacji); mieszane przy czym opcja finansowania powinna być oceniana łącznie z innymi kryteriami Grupa 6: Mieszane, wyłącznie zwrotne w przypadku dużych firm
3. Jakie B+R chcemy promować: prywatne, publiczne, czy wspólne?	Grupa 1: Promować B+R przedsiębiorstw (liderzy procesu), ew. wspólne, również możliwe preferowanie wspólnych Grupa 2: Prywatne (przedsiębiorców) obejmujące zlecenia B+R kierowane do uczelni

	<p>Grupa 3: Prywatne (przedsiębiorców) Grupa 4: Prywatne (przedsiębiorców) i wspólne Grupa 5: Prywatne (przedsiębiorców) i wspólne Grupa 6: Wspólne, ale również własne przedsiębiorców</p> <p>Uwaga: W trakcie dyskusji pytanie zostało doprecyzowane bez podziału na środki prywatne i publiczne. Należy je rozumieć: Jakie B+R chcemy promować: przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych, czy wspólne?</p>
<p>4. Jaką strukturę finansowania B+R chcemy promować: środki publiczne, środki prywatne czy łączone (wymóg partycypacji przedsiębiorstw w badaniach prowadzonych przez podmioty publiczne)?</p>	<p>Grupa 1: Środki przedsiębiorstw, w przypadku nauki preferowane lub obowiązkowe mieszane Grupa 2: Mieszane Grupa 3: Mieszane Grupa 4: Mieszane Grupa 5: Mieszane Grupa 6: Mieszane</p> <p>Uwaga: W trakcie dyskusji pytanie zostało doprecyzowane bez podziału na środki prywatne i publiczne. Należy je rozumieć: Jaką strukturę finansowania B+R chcemy promować: środki przedsiębiorstw, środki jednostek naukowo-badawczych czy łączone (wymóg partycypacji przedsiębiorstw w badaniach prowadzonych przez jednostki naukowo-badawcze)?</p>
<p>5. Jakie stosować główne kryteria wyboru projektów do dofinansowania?</p>	<p>Grupa 1: efekt eksportu, miejsca pracy, poziom innowacyjności, poziom wkładu własnego (przy zróżnicowanym wymogu zależnym od wielkości przedsiębiorcy), promocja konsorcjów oraz inicjatyw klastrowych, premiowanie wdrożenia efektów badań; rozwój regionalnego potencjału badawczego; również wsparcie dla dużych podmiotów; także: długofalowe efekty rozwojowe dla regionu (wykorzystanie zasobów regionalnych, miejsca pracy, dochody, podatki, eksport/sprzedaż poza województwo, wpływ na poziom edukacji); uwaga: nie wprowadzać kryterium patentowania (nie wszędzie ma zastosowanie, jest skutecznie manipulowane) Grupa 2: brak Grupa 3: brak Grupa 4: poziom innowacyjności, możliwość wdrożenia, ocena ryzyka, element współpracy biznes-nauka; także: szanse kontynuacji przedsięwzięcia (komercjalizacji), projekty wspólne premiowane, trwałość finansowa Grupa 5: efekt eksportu, zyskowność projektu, nowe rynki zbytu, dywersyfikacja oferty, wkład własny, Grupa 6: eksport, projekty wspólne, efekty rynkowe ukierunkowane na konkurencyjność, rentowność, okres</p>

	zwrotu, wzrost zatrudnienia, energooszczędność.
--	---